

12

Ledamoten Sandra Hagemans motion om utbildning för yrkespersoner i att identifiera, diskutera och stoppa skadliga traditioner

HEL 2024-004641 T 00 00 03

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige betraktar motionen som slutbehandlad.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Sandra Hagman och 24 andra ledamöter föreslår i sin motion (27.3.2024) att staden börjar utbilda yrkespersoner i nyckelpositioner i att identifiera, diskutera och stoppa skadliga traditioner. Motionen finns som bilaga 1.

Hedersrelaterat våld som ett våldtema har beaktats i Helsingfors stads arbete mot våld i nära relationer (verksamhetsprogrammet för förebyggande av våld i nära relationer 2024–2025, som utarbetats med sektorerna och arbetsgruppen för förebyggande av våld i nära relationer). I programmet har man betraktat hedersrelaterat våld som en del av våld i nära relationer som ett fenomen och konstaterat att kvinnor med invandrarbakgrund har en ökad risk att uppleva våld i nära relationer. Hedersrelaterad kontroll omfattar inte endast nära relationer. Kontroll uppkommer i större gemenskaper och kan även sträcka sig utanför landets gränser. Det handlar således om ett komplicerat, gränsöverskridande fenomen. Hedersrelaterat och samhällligt våld berör också inhemska religiösa gemenskaper och romer. Barn med utländsk bakgrund som bor i Helsingfors rapporterar att de utsätts för fysiskt våld av sina föräldrar i högre grad än majoritetsbefolkningen (KTT 2023). Det finns emellertid rätt lite systematisk information att få om prevalensen av olika former av hedersrelaterat våld. Institutet för hälsa och välfärd Skolhälsoenkät görs vartannat år, och enligt resultaten i den föregående enkäten (år 2023, 23 502 barn svarade på enkäten) är upplevelserna av våld som orsakas av föräldrarna fortfarande på en högre nivå än före 2021. I regel är siffrorna högre i Helsingfors än i hela landet i genomsnitt. Social-, hälsovårds- och räddningssektorn samlar regelbundet respons av kommuninvånarna, men synpunkter om skadliga traditioner kommer inte fram. Även respons gällande rasism ges väldigt sällan, trots att förekomsten av rasism är allmänt känd. Emellertid har man som en del av processen inom mödrarådgivningen utarbetat en enkät för alla kvinnor med invandrarbakgrund för att identifiera riskerna för könsstympning av barn. I mödrarådgivningen frågas också systematiskt om våld i nära relationer. Hedersrelaterad kontroll utgör ett betydande hinder för jämlikhet. Trots att Helsingfors arbetar mångprofes-

sionellt för att minska hedersrelaterat våld är det viktigt att utbildning och verksamhetsmodeller utvecklas ytterligare.

Utvecklandet av kompetensen hos yrkespersonalen är den viktigaste prioriteringen i verksamhetsprogrammet för förebyggande av våld i nära relationer. Yrkespersoner ska identifiera våld som ett fenomen, systematiskt ta upp våld till diskussion och bedöma risken för våld. Kommunikationen spelar också en viktig roll. Ett exempel på detta är en kommunikationskampanj för att förebygga våld i nära relationer som genomförts på minoritetsspråk och riktats till stadsborna år 2024. På stadens webbsidor finns information och stödkanaler om förebyggande av våld i nära relationer: <https://www.hel.fi/sv/social-och-halsovårdstjanster/stoppa-valdet>.

Utvecklingsarbete kring temat utförs likaså på riksnivå. Till exempel forskningsprojektet Suojatie (<https://www oulu.fi/fi/projektit/rajat-ylittavalaastensuojelu-tietoa-ja-palvelupolkuja-suojatie>, på finska), som undersöker gränsöverskridande praxis inom barnskyddet, och undervisnings- och kulturministeriets pågående utredning om barn som skickas iväg från familjen utomlands på "uppfostringsresor", vilka är en extrem åtgärd inom hedersrelaterad kontroll. Helsingfors har också utarbetat en verkamhetsanvisning om dessa "uppfostringsresor".

Stadskansliet och bland sektorerna social-, hälsovårds och räddningssektorn, fostrans- och utbildningssektorn samt kultur- och fritidssektorn har i sitt utbildningsutbud för personalen beaktat hur man identifierar, diskuterar och stoppar skadliga traditioner (bilaga 2). Som stöd för verksamheten samarbetar parterna både internt och externt över sektorsgränserna med intressentgrupper (THL:s nätverk för koordinatörer för arbetet mot våld, Förbundet för mänskliga rättigheter, Monika-Naiset, Kalliola settlement, Finlands Flyktinghjälp, förebyggande enheten vid Helsingfors polis). Utöver utbildningarna som organiseras av staden och samarbetspartners får verksamheten stöd av till exempel anvisningar, verksamhetsprogram och kommunikationskampanjer för stadsbor. Helsingfors stad strävar efter att mänskliga rättigheter, jämställdhet och likabehandling förverkligas i all sin verksamhet. Tematiken kräver dock även fortsättningsvis långsiktigt arbete för att staden ska kunna säkerställa att personalen i nyckelpositioner (särskilt personalen inom läroanstalter och hälsovårdstjänster) är medvetna om och har kompetens att ingripa i fenomenet. Befintliga interna och externa nätverk bidrar för sin del till att verksamhetsanvisningarna som gäller ärendet är aktuella och att informationen och stödet som erbjuds stadsborna är tillräckliga.

Det finns en risk att informationen om utbildningsutbudet inte når alla anställda i nyckelpositioner. Informationen om utbildningar utvecklas

gemensamt för hela staden och även vad gäller sektorernas eget utbud. Utöver det är det klokt att se till att utbildningarna inte grundar sig för mycket på poängsättning och att deras obligatoriska karaktär förstärks. Dessutom rekommenderas att kompetensutvecklingen som gäller den här tematiken skulle synas bättre i sektorernas jämställdhets- och likabehandlingsplaner. Som en del av och vid sidan av utbildningen ska man även säkerställa att yrkespersonerna har de verktyg som de behöver och att de tillämpas i vardagsjobbet. Anställda ska ha tydliga och enhetliga anvisningar för olika situationer som har med hedersrelaterat våld att göra och hur man ingriper redan när det finns skäl för misstankar. Den expertis som arbetsgruppen för förebyggande av våld i närrelationer har kan användas till stöd för att sammanställa anvisningarna. En utmaning är att organisationerna som producerar våldspecifika tjänster drabbas av nedskärningar med anledning av den nuvarande regeringens riktlinjer, vilket äventyrar organisationernas verksamhetsförutsättningar. Till exempel kunde Helsingfors med ett intressebevakande grepp se till att det finns tillräckligt med service och expertis för att hjälpa våldsparterna även i framtiden.

Exempel på centrala åtgärder:

- Under de senaste åren har social-, hälsovårds- och räddningssektorn samt fostrans- och utbildningssektorn ordnat ett flertal utbildningar (föreläsningar, föreläsningsserier, skolturnéer, innehåll för e-utbildningar: se bilaga 1) om temat för sina anställda i nyckelpositioner. En del av utbildningsutbudet riktar sig på ett omfattande sätt till stadens hela personal. Utbildningar erbjuds och planeras även för hösten 2024 och därefter.
- De som arbetar med barn och unga i kultur- och fritidssektorn har fått och får utbildning i att använda modellen Hyvä (Hyvinvointia yhdessä, Välfärd tillsammans). Kultur- och fritidssektorn har beslutat att alla som arbetar med kunder i kultur- och fritidssektorn under 2024–2025 ska genomföra utbildningen "Att identifiera och föra våld i nära relationer på tal" och att under hösten 2024 utbildas tre nyckelpersoner inom sektorn. Fostrans- och utbildningssektorns anställda inom elev- och studerandevården har likaså utbildats i användningen av Modellen Hyvä. Även personalen inom småbarnspedagogiken kommer att få tillgång till samma utbildning.
- Via webbläromiljön Oppiva har personalen tillgång till den grundläggande webbutbildningen Att identifiera och föra våld i nära relationer på tal (1 t) (finska, svenska, engelska). Utbildningen beskriver olika former av våld, hurdana följer våld har, hur våld kan föras på tal och vilka redskap som står till förfogande (till exempel Institutet för hälsa och väl-

färds blankett för screening och kartläggning av närståendevåld i Apotti och Förbundet för mödra- och skyddshems Turva10-frågor för barn).

- I Helsingfors verkar en arbetsgrupp för förebyggande av våld, vilken på stadsnivå främjar förebyggandet av våld i nära relationer. Förebyggandet av våld är en del av stadens arbete för främjande av välfärd, hälsa och säkerhet (<https://hyte.hel.fi/sv/forebyggande-av-vald-i-nara-relationer/>), och arbetet utförs i samarbete med organisationer och andra samarbetsparter såsom THL, polisen, HUS och åklagarmyndigheten.

- Helsingfors stads jämställdhets- och likabehandlingsplan för tjänster 2022–2025 (https://stplattaprod.blob.core.windows.net/strategiatalousprod/Helsingfors_stads_j%C3%A4mst%C3%A4lldhets-_och_likabehandlingsplan_f%C3%B6r_tj%C3%A4nster_2022-2025_FINAL_tillg%C3%A4nglig.pdf) som stadsfullmäktige godkände i februari 2022. Planens centrala fokus är på främjandet av jämlikhet och likabehandling i stadens tjänster och verksamhet.

- Handlingsprogrammet för att motverka könsstympning av flickor och kvinnor (FGM) utarbetades 2022 som en del av ett servicekedjeprojekt om våld i barnfamiljer och barnets upplevelse av våld (TULSOTE).

- Till stöd för personalen och kunderna har en servicemodell med låg tröskel för barn, unga och familjer skapats

- Pilotprojektet för modellen Föräldraskap i Finland. I Helsingfors genomfördes cirka 40 utbildningsgrupper för föräldrar med invånarbakgrund, i vilka bland annat barns rättigheter och rätt till ett liv fritt från våld diskuterades. Invandrartjänsterna fortsätter att ordna grupper. Mer information: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/147247/YP2304_Laajasal_oym.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Arbetsgruppen mot människohandel har utarbetat en anvisning i vilken tvångsäktenskap har beaktats.

- Arbetsgruppen för förebyggande av våld och projektet om våld i barnfamiljer och barnets upplevelse av våld förverkligade 2022 ett webinarium om hedersrelaterat våld och hur man ingriper i det. Webbinariet gjordes i samarbete med THL, Förbundet för mänskliga rättigheter, Monika-Naiset, Miehen Linja Espoossa (Mannens linje i Esbo) och förebyggande enheten vid Helsingforspolisen.

- Webbplatsen fick information på minoritetsspråk (arabiska, somaliska, ryska, dari) i samband med kommunikationskampanjen Även nära och

kära kan såra 2023 för arbetet för att förebygga våld i nära relationer. Innehållet baserade sig på det kundmeddelande som utarbetades vid sidan av kampanjen (<https://helsinginkaupunki.sharepoint.com/sites/Intra-Kestava-Helsinki/SitePages/L%C3%A4hisuhdev%C3%A4kivallan-ehk%C3%A4isy.aspx>) och som delades i olika social- och hälsovårds-tjänster. Meddelandet som publicerades i sociala medier på ovan-nämnda språk riktades till personer med invandrarbakgrund, och där nämndes bl.a. könsstympning av flickor och tvångsäktenskap. Meddelandet uppmanade att söka hjälp till exempel hos Monika-Naiset liitto ry.

- Helsingfors har under våren 2024 inrättat ett nätverk av nyckelpersoner som arbetar mot våld i nära relationer. Yrkespersoner inom olika branscher och tjänster utbildas för arbetet för att förebygga våld. I samarbetet deltar THL och Huvudstadens skyddshem rf.

- Helsingfors utvecklar en fleraktörsmodell för att förhindra allvarliga och livshotande våldsamma situationer. Arbetet svarar mot skyldigheten att bedöma risker i allvarliga och återkommande situationer (i stället för den riksomfattande Marak-modellen). Avsikten är att arbeta med både våldsutövare och våldsutsatta. Den förebyggande enheten vid Helsingforspolisen är med i utvecklingen. Situationer i anslutning till hedersrelaterat våld kan föras in i modellen.

- Det finns följande anvisningar om närståendevåld på Helsingfors stads intranät:

o Anvisning om hur man kan identifiera och föra närståendevåld på tal (inkl. anvisningar om användningen av blanketten för kartläggning av närståendevåld, servicestigen för personer som erfarit våld samt kontaktinformation för olika samarbetspartner)

o Hur ska yrkesutbildade personer göra när de misstänker att ett barn utsatts för våld?

o Förhindrande av könsstympning av flickor och kvinnor

Svaret har beretts i samarbete mellan social-, hälsovårds- och räddningssektorn, fostrans- och utbildningssektorn, kultur- och fritidssektorn och stadskansliet.

Jämställdhets- och likabehandlingskommittén har gett ett utlåtande om motionen. Förslaget stämmer överens med kommitténs utlåtande. Utlåtandet finns som bilaga 3.

Enligt 30 kap. 11 § 4 mom. i förvaltningsstadgan behandlas i stadsfullmäktige svar på en motion som undertecknats av minst 25 ledamöter. Stadsstyrelsens svar ska föreläggas stadsfullmäktige inom åtta månader från att motionen väckts.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Ilkka Eerola, enhetschef, telefon: 09 310 73694
ilkka.eerola(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Liite 1 Valtuustoaloite
- 2 Liite 2 Koulutuksia haitallisten perinteiden tunnistamiseen, puheeksiottamiseen ja estämiseen (v. 2019–2024)
- 3 Liite 3 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan lausunto aloitteeseen HEL2024-004641

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet